

Vergaderjaar 2011–2012

28 844

Integriteitsbeleid openbaar bestuur en politie

Nr. 62

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 december 2011

In het vragenuur van Uw Kamer van 28 juni 2011 (Handelingen II 2010/11, nr. 98, item 4, blz. 7–8) zijn door mevrouw van der Burg vragen gesteld naar aanleiding van berichtgeving van RTL Nieuws over het al of niet doen van aangifte betreffende (vermoedelijke) integriteitsschendingen door ambtenaren. In reactie daarop heb ik aangegeven te bezien of het onderzoek van RTL Nieuws tot nadere actie dient te leiden. Met deze brief informeer ik u over de uitkomst hiervan.

Voor mij staat voorop dat betrouwbaarheid en integriteit onmisbaar zijn voor een goed functionerende overheid. Integriteitsschendingen in ambtelijke organisaties doen daaraan afbreuk en moeten worden voorkomen en in voorkomend geval worden beëindigd. Signalen over vermoedelijke integriteitsschendingen dienen adequaat te worden opgepakt.

De handhaving van de integriteit binnen de eigen organisaties van de overheid vindt plaats op basis van het tuchtrecht en bestuursrecht. Bij vaststelling van plichtsverzuim kunnen de overheidswerkgevers op basis van de ambtelijke rechtsposities overgaan tot disciplinaire bestraffing. In beginsel is het strafrecht hierbij niet aan de orde. Mocht op basis van het onderzoek door de werkgever blijken dat er mogelijk sprake is van een strafbaar feit, dan dient op basis van de onderzoeksinformatie te worden besloten of er van dat feit aangifte wordt gedaan bij het Openbaar Ministerie. In bepaalde gevallen bestaat er een wettelijke plicht om van een strafbaar feit aangifte te doen. Het gaat daarbij om delicten die zijn omschreven in artikelen 160 en 162 Wetboek van Strafvordering.

Artikel 160 Wetboek van Strafvordering verwijst naar misdrijven tegen de staatsveiligheid, misdrijven waardoor de algemene veiligheid in gevaar wordt gebracht en misdrijven tegen het leven gericht. Artikel 162 Wetboek van Strafvordering benoemt drie categorieën misdrijven: ambtsmisdrijven, misdrijven waarbij een bijzondere ambts-

plicht is geschonden of waarbij gebruik is gemaakt van de macht of middelen die het ambt de ambtenaar schenkt en misdrijven waarbij inbreuk of onrechtmatig gebruik is gemaakt van een regeling waarvan de uitvoering aan de desbetreffende ambtenaar is opgedragen.

Voor wat betreft de Rijksoverheid wordt jaarlijks in het Sociaal Jaarverslag Rijk over het aantal en de aard van de integriteitsschendingen en de opgelegde straffen binnen de sector Rijk gerapporteerd. In het Sociaal Jaarverslag Rijk 2010 staat dat van 959 vermoedelijke integriteitsschendingen er 566 integriteitsschendingen zijn geconstateerd. Hierbij wil ik benadrukken dat alle schendingen worden geregistreerd en dat daarom het aantal betrokken ambtenaren minder kan zijn. Eén ambtenaar kan betrokken zijn bij meerdere schendingen.

In 346 gevallen is een disciplinaire straf opgelegd, waarvan in 97 gevallen (voorwaardelijk) strafontslag.

In het Sociaal Jaarverslag Rijk wordt niet gerapporteerd over het aantal aangiftes. Uit de registratie blijkt dat in 25 gevallen aangifte bij het Openbaar Ministeries is gedaan.

Het aantal van 25 gevallen van aangifte bij de Rijksoverheid is gering. Aan de andere kant is bij het grootste aantal integriteitsschendingen geen sprake van vermoedelijke strafbare feiten in de zin van de artikelen 160 en 162 Wetboek van Strafvordering. Zoals bijvoorbeeld bij oneigenlijk gebruik van dienstmiddelen en overschrijding interne regels, ongewenste omgangsvormen en misdragingen in de privé-sfeer, waarbij sprake is van 257, respectievelijk 54 en 39 geconstateerde integriteitsschendingen.

In de berichtgeving van RTL Nieuws komt naar voren dat in een gering aantal gevallen aangiftes bij het Openbaar Ministerie is gedaan. De berichtgeving van RTL Nieuws is gebaseerd op verzoeken op grond van de Wet openbaarheid van bestuur bij verschillende overheidsorganisaties, zoals (onderdelen van) ministeries, zelfstandige bestuursorganen en gemeenten. Door de diversiteit in de bevroegde overheidsorganisaties is een directe vergelijking met de gegevens uit het Sociaal Jaarverslag niet mogelijk. De voorbeelden uit het onderzoek van RTL Nieuws bevatten over het algemeen niet voldoende informatie om vast te stellen of er mogelijk sprake is van een strafbaar feit in de zin van de artikelen 160 en 162 Wetboek van Strafvordering. Het onderzoek heeft niet specifiek aandacht besteedt aan integriteitsschendingen waarvoor ook de aangifteplicht geldt. Overigens blijkt uit een aantal voorbeelden dat het om integriteitsschendingen gaat uit de hierboven genoemde categorieën van integriteitsschendingen, zoals misdragingen in de privé-sfeer, waarvoor geen aangifteplicht geldt.

Mij is bekend dat de overheidswerkgever soms geen aangifte doet van een strafbaar feit, omdat deze overheidswerkgever kennis van de vermoedelijke integriteitsschending heeft verkregen door informatie uit een lopend strafrechtelijke onderzoek. De overheidswerkgever hoeft dan, indien nodig, alleen nog maar disciplinaire maatregelen te nemen (immers, betrokkene wordt al stafrechtelijk vervolgd).

De zorg, die leeft in Uw Kamer, dat de overheid niet voldoende optreedt bij integriteitsschendingen deel ik niet. Het onderzoek van RTL Nieuws werpt daar geen ander licht op. Onder andere uit het Sociaal Jaarverslag Rijk komt naar voren dat bij integriteitsschendingen de overheidswerkgevers op de daarvoor geëigende werkwijze optreden. Ofschoon concrete aanwijzingen ontbreken dat bewust niet wordt voldaan aan de aangifteplicht bij (ambts)misdrijven, heb ik desalniettemin aandacht gevraagd voor het feit dat het aantal integriteitsschendingen tot een gering aantal aangiftes van vermoedelijke strafbare feiten leidt. Zoals ook toegezegd in

het vragenuurtje met Uw Kamer op 28 juni jongstleden, heb ik om deze reden een brief aan de commissarissen van de Koningin, burgemeesters, dijkgraven en de andere ministers over de aangifteplicht bij (ambts)misdrijven gestuurd.

In deze brief verzoek ik de aangeschreven autoriteiten de aangifteplicht bij (ambts)misdrijven binnen hun organisaties onder de aandacht te brengen. Als bijlage bij deze brief heb ik hen de handreiking «Zorgvuldige Handhaving» van het Bureau Integriteitsbevordering Openbare Sector (BIOS) gestuurd. Deze handreiking geeft informatie over het melden van, het onderzoek naar en de juridische afhandeling van integriteitsschendingen. Hierin wordt eveneens aandacht besteed aan de aangifteplicht bij ambtsmisdrijven.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
J. P. H. Donner